



Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicationis, Patrocinij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Exemplar IV. In quo ostenditur, quomodo Doctrina aliqua per Historiam inculcari possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

super multa id est, super totam æternitatem felicissimam & consuetam, intra in gaudium Domini tui. Amen.

Exemplar Sextum.

In quo ostenditur, quomodo doctrina aliqua per historiam inculcari possit.

Thema.

Benedixit illos, & iussit apponi. Marc. 8.

Scopus.

Cur & quomodo Benedictio Dei procuranda?

Syllogismus principalis.

Illud est singulari studio procurandum, quod maxime conducit ad omnium actionum nostrarum felicem successum obtinendum; Atqui tale quid est Benedictio divina; Ergo hac singulari studio procuranda est; Atqui ad eam obtinendam precipue servit bona intentio actionibus nostris prefixa, Ergo hanc actionibus nostris præfigere debemus.

EXORDIUM.

Ajunt Circulatorem quendam fuisse, qui quondam promiserat, se sequenti die omnibus ad forum confluentibus dicturum, quid quisque maxime desideret & optet, cumque sequenti die ingens multitudo confluxisset, dixisse illum: Hoc est, quod omnes desiderant, vili pretio multa posse emere; quod dictum quidem risu exceptum, quia tamen verissimum erat, etiam tacito assensu probari debuit. Verum licet negari non potuerit veritas hujus dicti, Ego tamen existimo, multo magis desiderari ab omnibus medium aliquod efficax, per quod multa vili pretio emi possint; quia itaque non dubito & vos, Auditores, simili desiderio teneri, ostendam vobis in hac concione simile medium, & ut illud deinceps tanto diligentius constantiusque usurpetis, illius efficaciam memorabili historia demonstrabo; spero proinde; vos tanto attentius dicentem audituros quanto dignior auditu est historia, & quanto amplior est fructus, quem ex ejus narratione sperare potestis.

Narratio Historiæ.

Narrat Pater Mathias Faber in auctario in festo S. An-
Instr. VII. F. næ.

nar. them. 4. num. 5. & Surio 7. Janu. cap. 14. memorabilem
 prorsus historiam in hæc verba: Alio in tempore quidam ad
 S. Columbam (Presbyterum Scotum confessorem, in cuius vi-
 ta hæc historia legitur) plebeius venit pauperrimus, qui in ea
 habitabat regione, quæ stagni littoribus Aporie est contem-
 mina; huic ergo miserabili viro, qui, unde parvulos cibaret
 non habebat, vir Beatus misertus, petenti, ut potuit, quandam
 largitus eleemosynam ait: Miselle homuncio; tolle de sil-
 va vicina fustem, & ad me citius defer. Obsecundans miser
 juxta Sancti jussione[m] detulit materiam, quam Sanctus acci-
 piens in veru exacuit, quàmque proxima manu Benedicens, &
 illi assignans inopi dixit: hoc veru diligenter custodi, quod
 ut credo, nec homini nec alieno pecori nocere poterit, exco-
 ptis feris Bestiis & piscibus; & quamdiu talem habueris su-
 dam, nunquam in domo tua cervinz carnis libatio deerit ab-
 undans, quod audiens miser mendicus valde gavisus est, do-
 mum revertitur, veruque in remotis terræ infixio locis, quæ
 silvestres frequentabant feræ, & vicina transacta nocte mane
 primo pergit visitare volens veru, in quo miræ magnitudinis
 Cervum cecidisse reperit transmissum, quid plura? nulla ut
 nobis traditum est, poterat transire dies, quæ non aut cervum
 aut aliam reperiret in veru transfixam feram, repletâ quoque
 de ferinis carnibus domo vicinis superflua vendebat, quæ
 hospitium suæ domûs capere non poterat; sed tamen Dia-
 boli invidia per sociam, ut Adam, hunc etiam miserum inve-
 nit, quæ non quasi prudens, sed fataliter ad virum locuta est
 tolle de terra veru, nam si in eo pecudes aut homines perirent
 tu ipse & ego cum liberis nostris aut occidemur; aut captivi
 ducemur, adhuc Maritus ait, non ita fiet, nam Sanctus vir ve-
 ru Benedicens dixit, quod nunquam hominibus aut pecori-
 bus nocebit. Post hæc mendicus uxori consentiens pergit
 & tollit de terra veru, intrat domum, quasi amens illud secum
 parietem posuit, in quo mox domesticus ejus incidens canem
 disperiit; quo pereunte rursus Marita, unus, inquit, filiorum
 tuorum incidet in illud, & peribit quo audito ejus verbo Ma-
 ritus veru de pariete removens ad silvam portat, & in densio-
 ribus fixit dumis, ut putabat; ubi à nullo posset offendi, sed
 postero reversus die capream in eo cecidisse, & periisse repe-
 rit, inde quoque illud removens in fluvio, qui latine pote[n]t
 dicitur

dicti nigra Dea, juxta ripam sub aquis abscondens infixit, quod alia revisitans die elocem (ein Salmſing) miræ magnitudinis in eo transfixum & retentum invenit, quem de flumine elevans vix solus ad domum portare poterat, verūque simul secum de aqua reportans extrinsecus in superiori tecti affixit loco, in quo corvus de volatū impetu lapsus disperiit, & jugulatus est, quo facto miser fatuæ conjugis consilio depravatus verū tollens de tecto sumpto securi in plures concindens particulas, in ignem conjecit, & postea quasi suæ paupertatis amisso medio in solatio revindicare, ut mendicus cepit.

Applicatio Historiæ.

Hæc historia pulchram offert occasionem, divinæ Benedictionis magnitudinem & efficaciam demonstrandi, simulque modum, quo multa vili pretio comparare possitis, offendendi, si enim hujus Sancti Benedictio tantam habuit vim, ad indigentiam hujus pauperuli sublevandam, quantam ipsius Dei Benedictio virtutem habitura est? si Jacob Patriarcha Genesis 30. ad Laban Socerum suum dixit: *modicum habuisti antequam venirem ad te, & nunc dives effectus es, Benedixitque tibi Dominus ad introitum meum*; si propter arcam Domini Deus Obededom & totam illius domum benedixit, ut 2. Regum. 6. legitur, quid non sperare poteritis, qui per ipsum figuratum scilicet Christum Benedicetur, qui verè de se dixit Joan. 15. *sine me nihil potestis facere; & qui manet in me, & Ego in eo, hic fert fructum multum*; ad cujus Benedictionem Apostoli mittentes retia sua tam copiosam multitudinem piscium ceperunt; an non verè de ejus Benedictione implebitur illud Proverb. 10. *Benedictio Domini divites facit, & non sociabitur eis afflictio*. Credo equidem vos non dubitare amplius, quin Benedictio hæc magnam habeat efficaciam ad felicem conatibus vestris successum impetrandum; quomodo autem talem Benedictionem impetrare possitis, nōsse fortassis desideratis. Respondeo, non melius, & citius vos eam obtenturos, quàm si similem in corde Baculum spiritua-liter figatis, id est, sinceram intensionem solius gloriæ divinæ querendæ, quæ intentio per acumen dicti Baculi significatur, opetibus vestris præmittatis, & sedulam cooperatio-

nem, quam inferior crassiorque pars Baculi designat, conjungatis; ita jam olim videtur Cantic. 8. sponsus sponsæ suæ suasse, dum dixit: *pone me ut signaculum super cor tuum* (per bonam & puram intentionem) *ut signaculum super Brachium tuum* (per sedulam cooperationem) ita & Apost. 1. ad Corint. idem suavit, dicens: *sive manducabitis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in Gloriam DEI facite*; quam totam doctrinam bene non nemo his duobus versiculis expressit.

Wißt Sachen viel von GOTT erhalten?

Meins gut; thue/wasß kanst; laß GOTT walten.

De talibus nempe implebitur illud Sancti Pauli 2. Corint. 4. *qui seminat in Benedictionibus, de Benedictionibus & metet*; id quod clarius Sanctus Jeremias cap. 4. indicavit dicens: *Benedictus, qui confidit in Domino, & Dominus fiducia eius, & erit quasi lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humerem mittit radices suas, & non timebit cum venerit aestus, & erit folium eius viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum*; & hæc videlicet causa est, cur multi tam parum felices successus in officiis suis habeant, quia scilicet hæc media ad Benedictionem Dei obtinendam non adhibent; miramur interdum, cur iste vel iste Concionator vel Parochus tam parvum fructum in salute animarum faciat, cum tamen tot tantosque labores suscipiat; sed in promptu causa est, quia non DEI, sed suam gloriam querit, ita expertus Melchior Numius ex Societate JESU insignis operarius & Indiæ Provincialis, qui, licet in Japonia primum, deinde verò ad Sinas usque Evangelii prædicandi causa profectus sit, nullum tamen aut exiguum fructum fecit, quia, ut historia Societatis JESU parte 1. cap. 15. num. 184. indicat, non superiorum nutu, sed suæ pietatis sociorumque & Regis impulsu iter illud suscepit; mirantur pariter alii, cur huic vel illi familiæ nihil prosperè succedat, cur in tanta inopia vivat, licet diu noctuque non parcat labori; in promptu causa est, non adfuit bona intentio in statu matrimonii, magisque voluptas, quam multiplicatio divinæ gloriæ, & humani generis queritur, in usu conjugii; sed & in laboribus non tam in divino auxilio, quam propriis viribus & humanis remediis ponitur finis, hinc experiuntur tales id, quod Deus per Jeremiam cap. 17. minatus est: *Maledictus homo, qui*

confidit

confidit in homine, erit enim quasi myrica in deserto. & non videbit, cum venerit bonum, sed habitabit in siccitate, in deserto in terra saluginis & inhabitabile; hinc merito iterum Deus adhortatur tales per Aggaeum cap. 1. dicens; Ponite corda vestra super vias vestras; seminastis multum, & intulistis parum; comedistis, & non estis satiati; Bibistis, & non estis inebriati, & qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum persusum; respexistis ad amplius, & ecce factum est minus, & intulistis in domum, & exufflavi illud, propter quid dicit Dominus exercituum? Quia domus mea deserta est, & vos festinatis unusquisque in domum suam; propter hoc vobis prohibiti sunt celi, ne darent rorem & terra prohibita est, ne daret germen suum, & vocavi siccitatem super hominem, & super omnem laborem hominum.

Neque dicat quispiam, idem etiam multos experiri, qui tamen supradicta capita accuratè observant; nam respondeo, etsi ab initio non statim appareat hæc Benedictio, tamen suo tempore certò collatum iri; ita Salomon Proverb. 10. testatur: In timore Domini esto tota die, quia habebis spem in novissimo, & prestolatio tua non auferetur, hoc nimirum est, quod Sanctus David in psalmo 1. dixit; Beatus vir (cuius est in lege Domini voluntas eius) & erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo; habet se nempe semen iustorum & peccatorum, sicut semen Bonum & malum in hyeme sub terra latens, ubi neutrius fructus apparet, sed expecta æstatem, & apparebit, quàm utrumque frugiferum fuerit; ita expertus Joseph Patriarcha tot annis in carcere latens, & tandem cum tanto honore eductus; ita Tobias cui cognati cum irrisione prius dicebant: ubi est spes tua, pro qua elemosynas & sepulturas facis; ita omnes alii quotquot benè agentes in Domino sperarunt, ut adeo rectè dixerit Ecclesiasticus cap. 2. Respiciite filii rationes hominum & scitote, quia nullus speravit in Domino, & confusus est; quis invocavit eum & despexit?

Epilogus.

Sed finio tandem concionem, & in ipsius omnipotentis Dei nomine illis Deuteron. 11. cap. à Moysè prolatis verbis vos alloquor: Et propono in conspectu vestro hodie Benedictionem,

nem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri, qua praecepto vobis; maledictionem si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam Ego nunc ostendo vobis; sequimini ergo cum cum hodierna turba per triduum fidei, spei & charitatis credentes, quod possit; sperantes, quod velit, & diligentes, ut velit suam Benedictionem vobis largiri; Beati profecto, qui ambulant in viis eius, teste Sancto Davide Psalm. 122. in labore manuum tuarum manducabis: Beatus es & bene tibi erit: manducabitis & saturabimini, hic, quia nihil deerit; ibi, quia apparebit gloria ejus; Ita ego ex animo omnibus opto, ideoque dico cum Sancto Davide Psalm. citato: Benedicat tibi Deus ex Sion, & videas bona Ierusalem omnibus diebus vite tuae. Amen.

Exemplar Septimum.

In quo ostenditur quomodo moralis lectio in Concione institui possit.

Thema.

Petite & accipietis Joann. 16.

Scopus.

Varii errores circa orationem committi soliti detegendi & corrigendi.

Nota cum variae doctrinae hac in concione praeposenda sint iterum principalem syllogismum fieri non posse.

EXORDIUM.

Solent nonnunquam in religiosis Ordinibus lectiones morales institui, id est, exhortationes aliquae haberi, quarum potissimus scopus est, errores circa aliquam actionem à Religiosis committi solitos detegere, simulque eorum radicem & modum corrigendi ostendere, & testatur experientia, quod ex ejusmodi exhortationibus, sicut ad praxin praecipue ordinantur, ita non modicus fructus percipiatur; quare & ego hodie similem lectionem instituam, & pro materia orationem sumam, utpote actionem tam necessariam & utilem, ut Sanctus Augustinus tomo 4. non horruerit dicere, cum recte nosse vivere, qui recte novit orare, ut adeo merito omnes errores circa hanc actionem committi soliti studiosissime sint devitandi, quod quidem, qua ratione fieri possit, & debeat, in praesenti

Con.